

inwoners naargelang het ritme van het natuurlijk rijkdom leefden. Het dorpje heeft zich langzamerhand rond de site van de **leisteengroeven** aanwezig sinds de 19de eeuw (begin van de leisteengroeven in 1870) en de putten Sainte-Barbe (godsdienstig feest voor de mijnwerkers gevierd in december) gevormd. De fysionomie van het dorp veranderde met de creatie van een terril en een wasplaats. Deze laatste is volledig in de muren van de leisteengroeven ingebouwd wat een zeer indrukwekkende atypische bouw geeft. De leisteengroeven zijn niet meer actief sinds 2002: een serieuze verandering voor het dorp!

Verder zult u voor het **voormalig kerkhof van Warmifontaine** (6) komen. Dit kerkhof is indrukwekkend door het geheel van kruizen die getuigen van een typisch Ardense grafenkunst uit de 19de en begin 20ste eeuw met hoofdzakelijk gebruik van leisteen en gietijzer wat de grafstenen betreft. U zult er kruizen ontdekken versierd met beeldvorming met betrekking tot de godsdienst en vergezeld met symbolen. Aan de ingang van het kerkhof bevindt zich een plaat met alle uitleg omtrent deze symbolen.

Gedurende deze wandeling zult u voorbij de **Sterrewacht Centre Ardennen** (7) komen. De animatiegroep ontvangt bezoekers voor enkele uren of voor een gehele dag met als thema de astronomie op afspraak.

Verlaat de dorpen en maak een prachtig parcours in het woud van Basse Hevau. Treed daarna door het **dorpje Le Sart** dat waarschijnlijk zijn naam te danken heeft aan de manier van ontginnen: "l'essartage". Ontdek de neo-gothische **kapel van de Sart** (8). Deze werd in 1875 opgericht om een standbeeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Troost te beschutten dat zich tot op dat ogenblik op een boomstronk bevond aan de rand van de weg Le Sart – Assenois. Hier net naast bevindt zich de neolithische polissoir. Het is een indrukwekkende quartzite blok van ongeveer 3.000 kg. Aan de bovenkant bevinden zich gleufjes in U vorm min of meer parallel, gegraven door het slijpen en scherpen van gereedschap en wapens. Volgens archeologen zou deze uit 1900 tot 2000 voor Chr dateren.

Neem de « route des **Hauts Chemins** », die een prachtig panorama biedt en een uitzicht tot Libramont (u ziet zelfs de LEC – Libramont Exhibition & Congress) bij helder weer. Links zult u het **Duits Mausoleum** (9) zien, enig overblijfsel van een voormalig Duits kerkhof (1917), niet meer in gebruik sinds 1923. De ringmuren en de trap naar het monument toe zijn nog aanwezig.

Deze rondtocht leidt u eindelijk opnieuw bij het Meer en de Vallei.

Doorkruiste steden : Neufchâteau, Hamipré, Cousteumont, Marbay, Mon Idée, Lahérie, Molinfaing, Respelt, Tronquoy, Verlainne, Grandvoir, Petitvoir, Warmifontaine, Grapfontaine et Le Sart.

Parking : bij de Moulin Klepper

plek voor deze cultuur, namelijk : de hoogte, de breedtegraad, de vochtigheid en ook het aarde type.

Lahérie heeft nogal goed het traditonele karakter van een Ardens dorpje behouden. Haar witte boerderijen zijn weinig veranderd kwa fysionomie. U zult er eveneens kleine houten figuren alsof rechtsreeks afkomstig uit het Ardense woud ontdekken. Daarna zult u langs het buurtschap "la Croix de l'Homme" komen alvorens Molinfaing te bereiken, en dan het buurtschap van Respelt doorkruisen. U zult verschillende kleine en grote boerderijen met binnenplaats die dit plaatsje afbakenen, zien. Sommige zijn gebouwd met zienbare leistenen, andere hebben een voorgevel in pleisterlagen of in leisteen.

U rijdt verder op tot aan het dorpje Tronquoy dat omringd is door een woud rijk aan wilde dieren en bosvruchten en dat vol charme is voor de bezoekers op zoek naar natuur. Tronquoy beschikt over een "**verger de conservation**" (3) van oude plaatselijke vruchtsoorten. Deze boomgaard is twee of drie keer per jaar open voor het publiek.

Te midden van het dorp bevindt zich een mooie **wasbak** (4) met bogen uit 1892. Deze vervangt een oudere waarschijnlijk onbedekt. Temidden van de wasbakken tegen de gevels geplaatst, met als enige opening een deur, hebben deze de bijzonderheid alleen door de bovenste punten van de gevels verlicht te zijn. Deze behoort tot een der zeldzame monumenten geklasseerd in de gemeente van Neufchâteau. De drie drinkbakken niet ver van de wasbak in gehouwen steen tegen een lange steunmuur geplaatst, werden in 1875 – 1876 gebouwd.

Maak nadien een parcours door het woud vooraleer Verlainne te doorkruisen en haar bekende **ferme des Sanglochers** (5) te ontdekken. Dit restaurant zal u huisprodukten alsook andere regionale produkten doen ontdekken. Geniet ervan om hun levend museum van de hesp te bezoeken dat eveneens als produktie atelier dient om het inzouten en roken op vroegere wijze te ontdekken alsook het fabriceren van gedroogde worst.

Daarna volgt een prachtige route in het **woud van Huqueni** : enkele kilometers rust, soms ongewone ontmoetingen met wilde dieren, en aan de rand van Grandvoir, het **vroegere washuis**. Met veel smaak gerestaureerd stelt het een tafereel voor van wasvrouwen aan het werk, zoals in de oude tijd. Daarna is de rit afgebakend met didactische borden over de thema's van het leven in het woud. U rijdt doorheen Petitvoir, waar zich een telefoonmuseum bevindt.

Deze wandeling doorkruist nadien het half landelijk, half arbeiders dorp van Warmifontaine, waarvan de

Gevarieerd parcours ter ontdekking van het grondgebied van Neufchâteau.

Vertrekpunt : **het meer en de vallei** zijn ontspannings-, wandel- en vrijetijdsoorden (visvangst, minigolf, tennis, beach-volley, mountainbike, jeu de boules, speelplein...). Dit kunstmatig meer werd in 1958 geïnaugureerd.

U zult voorbij de **Moulin Klepper** (molen) en l'Etang Bergh (meer) lopen. De Moulin Klepper was een voormalige schors-, meel-, olie en tabakmolen, en nadien een stroomfabriek en spinnerij. Deze molen bestaat uit twee grote gebouwen in bestreken leistenen blokken met muuropeningen in "pierre de France" en een kleine waterval. Onderaan een prachtige brug in de vorm van een hengel van een mand die de rivier overspant. In het verlengde bevindt zich de site van de "moulin banal" (molen) uit de XIIe eeuw. **L'étang Bergh**, rechtover de molen, is een didactisch parcours op houten wandelpaden. U zult er fauna en flora van vochtige gebieden ontdekken.

Neem het chemin du Hays, volg l'étang Bergh, en na de vijver, dadelijk rechts afslaan in de richting van het Bos van Ospau. Daarlangs kom je dan in Hamipré, al volgend het beekje van Hamipré voorbij de Gloriette.

Bede vaartplaats ter ere van Onze Lieve Vrouw, telde **Hamipré** (1) een hospitaal bestemd voor de armen en de pelgrims. In 1663, wordt het vervangen door een gemeenschap de "Recollets", die onder de hoede van de Heren van Neufchâteau stonden, en belast waren om het geloof te versterken, dat bedreigd was door ketterijen. Thans is het een boerderij in vierkant gebouwd, die juist langs de middeleeuwse kerk ligt. Op het kerkhof zijn nog enkele merkwaardige grafstenen te bewonderen.

Nu verder naar het rustige dorp **Cousteumont**. Ga langs het speelplein, een aangenaam kader voor een picknick, alvorens je onderdoor de spoorweg rijdt. Wat verder ligt **Marbay**, gekend voor zijn traditiegetrouw feest der oude tractoren in augustus. Maar let goed op als je de N40 oversteekt.

De rondtocht leidt je langs de E411 op +/- 2 km tot midden in een streek van kwekerijen van **kerstdennen** (2). Neufchâteau is in zekere zin de hoofdplaats van de kerstboom. Verschillende elementen maken van Neufchâteau een ideale

Veillez à vous équiper de bonnes chaussures de marche
Pensez à prendre de l'eau
Ne jetez pas de déchets dans la nature.

Het is aangeraden stevige wandelschoenen aan te trekken.
Vergeet u niet water mee te nemen.
Gelieve geen zwerfvuil in de natuur achter te laten.

Office du tourisme de Neufchâteau
Grand Place 2
B-6840 Neufchâteau
+32 489 20 18 89
bureauinformation@neufchateau.be

www.neufchateau.be

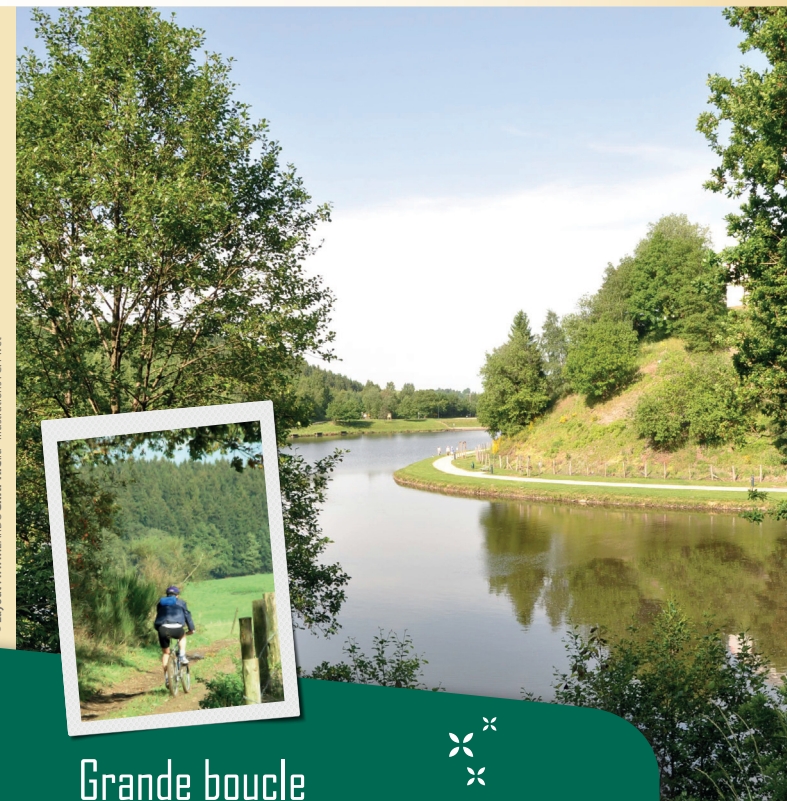
Maison du Tourisme Haute Sûre Forêt d'Anlier en Ardenne

Grand Place, 2
B-6840 Neufchâteau
+32 61 21 80 05

www.capsureanlier.be

En collaboration avec
la Grande Forêt d'Anlier

www.grandeforestdanlier.be

© Layout : www.LANDOGRAFIC.lu - Illustrations : C. Pivet

Grande boucle
chestrolaise

Forêt d'Anlier,
Pays du Slow tourisme

70,5 km 1441 m

hameau de Respelt. Vous apercevrez plusieurs fermes et fermettes avec cour qui jalonnent la localité. Certaines sont bâties en pierres de schiste apparentes. D'autres ont leurs façades recouvertes de crépi ou d'ardoises. Atteignez ensuite Tronquoy, village entouré par une forêt riche en gibier et fruits des bois qui ne manque pas de charme pour les visiteurs en recherche de nature. Tronquoy possède un **verger de conservation** ³ d'anciennes variétés fruitières indigènes. Ce verger est ouvert au public plusieurs fois par an. Au centre du village se trouve un **lavoir** ⁴ de très belle facture, avec des arcs en plein cintre pour les fenêtres, et date de 1892. Il remplace un plus ancien (probablement non couvert). Parmi les lavoirs au mur de façade percé par une seule porte, celui-ci présente la particularité d'être éclairé par les pignons. C'est un des rares monuments classés de la commune de Neufchâteau. Les trois abreuvoirs près du lavoir, en pierre de taille et accolés à un long muret de soutènement, dateraient de 1875-1876.

Partez ensuite pour un parcours en forêt avant de traverser Verlainne et sa fameuse **ferme des Sanglochons** ⁵. Ce restaurant vous fera découvrir des produits maison et autres produits régionaux. Profitez-en pour faire un tour au musée vivant du jambon, qui est aussi leur atelier de production, pour découvrir le salage et le fumage à l'ancienne, ainsi que la fabrication du saucisson séché.

S'ensuit un superbe parcours en **forêt d'Huqueni** : quelques kilomètres de quiétude, de rencontres parfois insolites avec le gibier et, à l'orée de Grandvoir, **l'ancien lavoir**. Il vous présente des scènes de vie d'autrefois comme le travail des lavandières. La promenade est ensuite jalonnée de panneaux didactiques sur la thématique de la vie en forêt. Vous traversez ensuite Petitvoir qui abrite le Musée du téléphone.

Cette promenade traverse le village rural, mi-ouvrier de Warmifontaine, qui vivait au rythme de sa richesse naturelle. Le village s'est centré petit à petit autour du site des **Ardoisières** présentes depuis le 19e siècle (création de l'ardoisière en 1870), et du puits Sainte-Barbe (fête religieuse pour les mineurs fêtée en décembre). La physionomie du village fut transformée avec la création d'un terril et d'un lavoir. Lavoir encastré dans les murs

de l'ardoisières et assez impressionnant de par sa construction atypique. Il date de 1886. Les ardoisières ont fermé en 2002 : c'est une sacrée page du village qui se tourne !

Un peu plus loin, vous passerez près de l'**ancien cimetière de Warmifontaine** ⁶. Il est étonnant de par son ensemble de croix témoignant d'un art funéraire typiquement ardennais pratiqué au 19e siècle et au début du 20e siècle, avec une utilisation majoritaire du schiste et de la fonte pour les monuments funéraires. Vous remarquerez les croix ornées d'imagerie faisant référence à la religion et accompagnées de symboles. A l'entrée du cimetière, un panneau vous explique ces symboles.

Le long de cette balade, vous rencontrerez à Grapfontaine l'**Observatoire Centre Ardenne** ⁷. Sur réservation, l'équipe accueille des visiteurs pour quelques heures ou une journée, sous le signe de l'astronomie. Quittez les villages pour un joli parcours en forêt de la Basse Hevau. Entrez ensuite dans le **village du Sart**, qui doit probablement son nom au mode de défrichement qui lui a donné naissance : l'essartage.

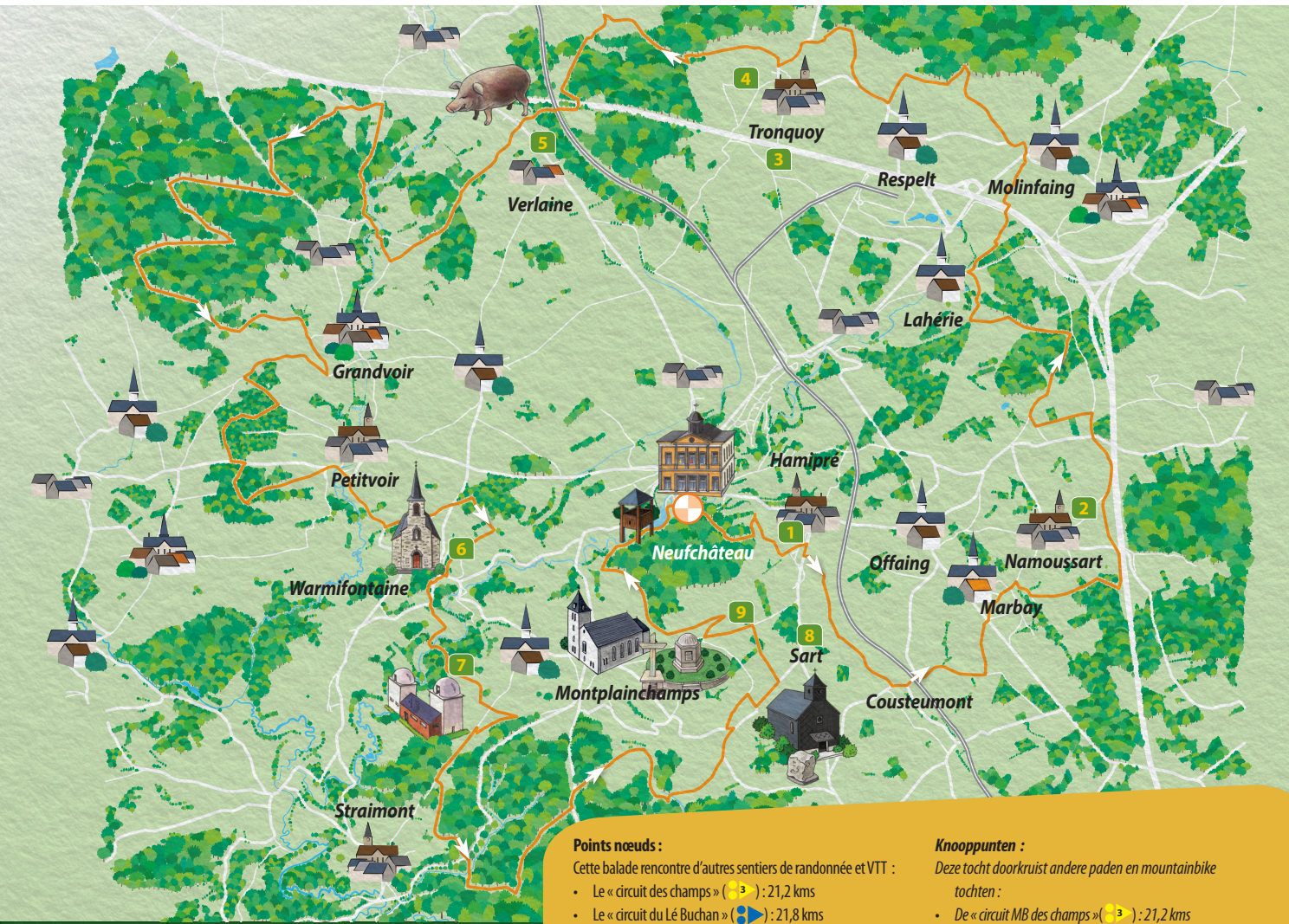
Découvrez la **chapelle du Sart** ⁸. Elle fut édifée en 1875 pour abriter une statue de Notre-Dame de la Consolation qui, jusqu'alors, était suspendue au tronc d'un arbre, au bord du chemin reliant Le Sart à Assenois. Cette chapelle est de construction néo-gothique. Juste à côté se trouve le **polissoir néolithique**. C'est un imposant bloc de quartzite d'environ 3.000 kg. Il comporte sur sa face supérieure des rainures en U plus ou moins parallèles, creusées par l'affûtage et l'aiguisage des outils et des armes. D'après les archéologues, il pourrait dater de 1900 à 2000 avant J-C.

Lorsque vous empruntez la route des Hauts Chemins, celle-ci offre un superbe panorama et une vue jusqu'à Libramont (vous apercevrez le LEC – Libramont Exhibition & Congress) par temps clair. Sur votre gauche, vous découvrirez le **Mausolée allemand** ⁹, seul vestige d'un ancien cimetière allemand (1917) désaffecté en 1923. Subsistent également les murs d'enceinte et les escaliers montant au monument.

Ce circuit en boucle vous ramène finalement dans le Lac et sa Vallée.

Villages traversés : Neufchâteau, Hamipré, Cousteumont, Marbay, Mon Idée, Lahérie, Molinfaing, Respelt, Tronquoy, Verlainne, Grandvoir, Petitvoir, Warmifontaine, Grapfontaine et L e Sart.

Parking : près du Moulin Klepper

Le tracé ci-dessus est indicatif. Les cartes détaillées sont en vente dans les Syndicats d'Initiative, Offices et Maisons du Tourisme.
De routeaanduidingen zijn indicatief. De gedetailleerde parcours zijn te koop in de Syndicats d'Initiative, Offices du Tourisme en de Maisons du Tourisme.

Carte VTT en vente à la Maison du Tourisme au prix de 7,5 €.
Tarpan kaart te koop in de Maison du Tourisme tegen 7,5€

70,5 km 1441 m

Points nœuds :

Cette balade rencontre d'autres sentiers de randonnée et VTT :

- Le « circuit des champs » () : 21,2 kms
- Le « circuit du Lé Buchan » () : 21,8 kms
- Le « circuit du Bois Lahaut » () : 27 kms
- Le « circuit des Gruserelles » () : 32,4 kms
- Le « sentier nature du Bois d'Ospau » () : 7 kms
- La « promenade de Montplainchamps – petite » () : 7,5 kms
- La « promenade de Montplainchamps – grande » () : 11 kms
- Le « sentier des artisans de l'Ardenne » () : 7,5 kms
- La « promenade paysagère de la Rosière – grande » () : 17 kms
- La « Balade en forêt » () : 5 kms
- La « Promenade des vannettes » () : 11,5 kms

Knooppunten :

Deze tocht doorkruist andere paden en mountainbike tochten :

- De « circuit MB des champs » () : 21,2 kms
- Het « circuit van de Lé buchun » () : 21,8 km
- Het « circuit van de Bois Lahaut » () : 27 kms
- De « circuit des Gruserelles » () : 32,4 km
- De « wandeling van het Bos Ospau » () : 7 km
- De « kleine wandeling van Montplainchamps » () : 7,5 kms
- De « grote wandeling van Montplainchamps » () : 11 kms
- Het pad van de Ardense ambachten () : 7,5 km
- De « grote landschappelijke wandeling van la Rosière » () : 17km
- Woudwandeling () : 5 km
- De « wandeling van les Vannettes » () : 11,5 km